

NIEUWSBRIEF VOOR LEDEN
STICHTING RUITERSPOREN

het RUITERTJE

66

2 APRIL 2025

JAARGANG 15

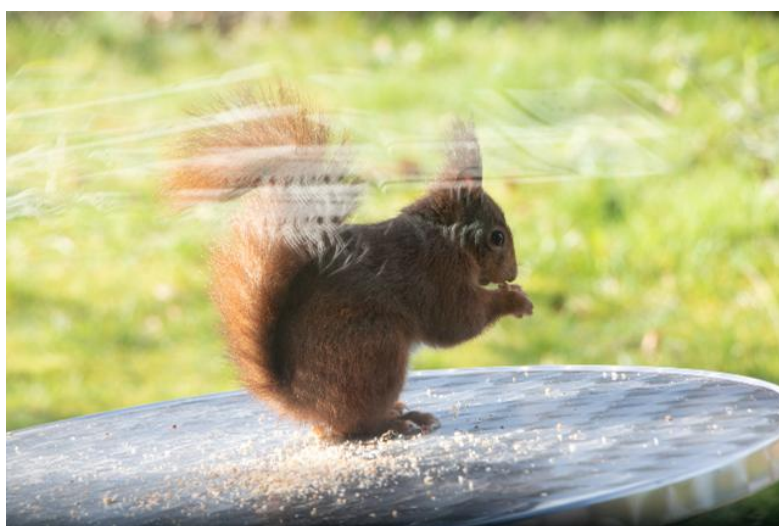
STICHTING RUITERSPOREN

INHOUD SAMENGESTELD DOOR

JAAP RUITER

REAGEREN?

RUITERSPOREN@GMAIL.COM

*Deze eekhoorn doet zich te goed aan voer voor de vogels...
(Door de lamellen heen gefotografeerd, vandaar de rare strepen).*

Hopelijk is iedereen gezond en wel het nieuwe jaar ingerold, en de natuur barst uit zijn/haar voegen; dan is het hoog tijd voor een nieuw **RUITERTJE**.

De afgelopen winter heb ik flinke vorderingen gemaakt met het verwerken van de vele vondsten die ik over een aantal jaren verzameld had. Daarvoor is de wintertijd ook uitermate geschikt. Een aantal artikelen over de resultaten van dit onderzoek vind je in de volgende bladzijden.

Ik wens jullie allemaal een mooi voorjaar, en voor wat betreft dit **RUITERTJE** (we gaan alweer de 15^e jaargang in!) :

Veel leesplezier!

Jaap Ruiter, voorzitter

Ken je iemand die vást geïnteresseerd is in onze familie(stamboom)?

Stuur hem of haar dit **RUITERTJE!**

(DE) RUITER

✿ KORTE BERICHTEN

◇ DONATIES

In het afgelopen **RUITERTJE** stond mijn jaarlijkse vraag om met een kleine donatie het werk van de Stichting Ruiterspooren – met name de kosten voor de website – te ondersteunen.

Gelukkig was deze oproep niet aan dovemansoren gericht, **bedankt allen die een bijdrage hebben gestort!**

De Stichting kan hiermee weer een aantal jaren vooruit!

◇ COLLECTIE GERHARD KREIJNCK, INV.NR. 21

De afgelopen periode heb ik flinke vooruitgang geboekt bij het verwerken van eerder gevonden archiefstukken. Vooral de collectie Kreijnck sprong eruit qua aantallen vondsten. Een aantal daarvan vind je in dit **RUITERTJE**.

Gerhard Kreijnck werd in 1612 geboren als zoon van Jacob Kreijnck en Eva Swaefkens. Hij huwde in 1642 met Johanna van Oostrum. Toen hij in 1642 zijn intrede deed in de vroedschap van Zutphen kreeg hij al vrij snel de taken op zich van "timmermans-" en "policymeester". De taak van timmermansmeester kwam ongeveer overeen met die van directeur openbare werken, terwijl de taak van policymeester inhield de zorg voor de openbare orde in de ruimste zin van het woord. Tot deze taak behoorde ook de functie van marktmeester. Vanaf 1676 wordt hij burgemeester en zegelaar van de stad Zutphen. Dit blijft hij tot hij overlijdt in 1691. Veel tijd heeft Gerhard besteed aan het maken van afschriften en extracten uit het oude stadsarchief met betrekking tot stadsprivileges, landzaken, landdagrecessen, stadsrekeningen, lenen, verpondingen, rechtspraak en van kloosterstichtingen.

Het werk van Gerhard Kreijnck is van des te meer waarde, omdat vele van de originali waarnaar de afschriften en extracten zijn gemaakt nu niet meer aanwezig zijn.

◆ HET VOOGDIJSCHAP OVER WIJCHER JANS RUIJTER

Betreft [Wijcher Jans Ruijter](#)

In de loop van mijn onderzoek heb ik van onze stamvader **Wijcher Jans Ruijter** veel aktes gevonden die te maken hebben met het voogdijschap. Die aktes zijn in de loop van de tijd afzonderlijk (en niet in hun chronologische volgorde) besproken. Daardoor hebben we toch veel informatie gemist, die pas in zicht komt door de aktes gezamenlijk en in volgorde te lezen.

Het zijn niet zozeer de overzichten van inkomsten en uitgaven die interessant zijn; het zijn de namen van de betrokkenen die van belang zijn.

Ik heb de aktes op een rijtje gezet. Het gaat om:

1	18-6-1671	Voogdijregeling Wijcher Jans Ruijter
2	7-2-1676	Overdracht Jan Jans Ruijter
3	9-2-1680	Nóg een voogdijakte van Wijcher Jans Ruijter
4	28-12-1681	Voogdijregeling Wijcher Jans Ruijter
5	28-12-1681	Een lening bij Jan Wijchers en Jan Sijmons
6	3-3-1684	Rekening Jan Wijchers Sootjes
7	12-5-1684	Beëindiging voogdijschap
8	10-2-1686	Eindrekening voogden Wijcher Jans Ruijter

De aktes hebben alle betrekking op Wijcher Jans Ruijter. Zijn vader Jan Jans Ruijter (1625 - 1681) stond lange tijd aan het hoofd van de onze familie. Hij was het die ik lang geleden (zo rond 1984) als eerste in het programma PRO-GEN invoerde, en hij heeft daarom nog altijd het nummer **BM1**. Intussen - mede door dit soort aktes - is Jan 'opgeschoven' naar de vijfde generatie, en kennen we sinds kort zelfs de naam van de opa van zijn opa : Peter!

Uit Jans eerste huwelijk met Trijntje Harms werden twee zoontjes geboren, maar die zijn beide op jonge leeftijd overleden. Na het overlijden van Trijntje trouwde Jan met Geesjen Wijchers, zijn verre achternicht. Uit dit huwelijk werd dan Wijcher geboren in 1661. Van deze Wijcher stamt iedereen uit onze familie via een van zijn vier zonen af, de vier grote (De) Ruitertakken.

Wijcher is al snel wees geworden, want Geesjen overleed voor 1668. De voogdijakte die kort hierna moet zijn opgemaakt, is niet bewaard gebleven. We pakken de draad op in 1671.

1) [18-6-1671](#)

Jan Jans Ruijter heeft op 17 december 1668 voor 200 gulden een half huis gekocht van Jan Wijchers en Sijmon Jansen. Zij zijn de ooms en mombers over het nagelaten kind bij Geesjen Wijchers verwekt.

De voogden (mombers) moeten waarborgen dat het weeskind zijn kindsdeel krijgt. Het lijkt erop dat de erfenis die hij van zijn moeder krijgt, op 200 gulden gewaardeerd is, en

Jan mag hierover beschikken zolang Wijcher nog niet volwassen is. Hij belooft het kind te onderhouden totdat het volwassen is. In de regel is dat bij 25 jaar.

Blijkbaar is de voogdij over Wijcher Jans Ruijter dus al in 1668 geregeld. Die akte is jammergenoeg verloren gegaan, want dit soort aktes is pas vanaf 1669 bewaard gebleven. Wijcher was dus nog geen 7 jaar oud toen zijn moeder overleed.

Van de twee voogden, Jan Wijchers, de broer van Geesjen Wijchers, en Sijmon Jansen, de broer van Jan Jans, is de laatste intussen overleden.

In volgende aktes wordt gesproken van inkomsten uit de verhuur van een huis. Het gaat vermoedelijk om dit huis.

2) [7-2-1676](#)

Deze akte heeft zijdelings met de voogdij over Wijcher te maken. Zijn vader Jan Jans Ruijter blijkt intussen opnieuw getrouwd te zijn, met Hillichien Bartels. En hij is aangesteld als voogd over de onmondige kinderen van Marten Jans en Hille Martens. Hieruit leiden we af dat Marten Jans een broer is van Jan Jans (dit wordt door latere vondsten bevestigd).

3) [9-2-1680](#)

Een korte akte, waarin wordt vastgelegd dat Jan Sijmons in plaats van de overleden Simon Jans momber wordt. Het kan niet anders dan dat deze Jan Sijmons de zoon van Simon Jans is, en daarmee de oudere neef van Wijcher.

Uit de formulering valt op te maken dat Jan Jans intussen ook is overleden; hij is met zijn 55 jaren ook niet oud geworden.

4) [28-12-1681](#)

De akte is vooral een overzicht van inkomsten en uitgaven ten behoeve van Wijcher. Voor ons van meer belang zijn de namen van de betrokkenen.

We lezen in deze akte de volledige naam van voogd Jan Wijchers: het is Jan Wijchers Backer. Daarmee is een precieze identificatie mogelijk: hij is de zoon van Wijcher Jans Ruijter, de bakker in Muggenbeet.

In plaats van Jan Sijmons wordt Jan Luijtjes genoemd. Deze kennen we als echtgenoot van Sybrich Sijmons; zij is de broer van Jan Sijmons.

Er is ook nog sprake van de erfgenamen van Hille Martens. Daarover was Jan Jans vijf jaar eerder als voogd aangesteld.

5) [28-12-1681](#)

Deze akte is op dezelfde dag opgesteld als de vorige.

Evert Intjes en zijn vrouw Aeltjen Hendrix lenen 300 gulden van de mombers van Wijcher, te weten Jan Wijchers en Jan Sijmons.

Er wordt geleend tegen 5 procent rente, het profijt is voor Wijcher. In 1685 wordt de lening terugbetaald.

We weten uit een andere akte ([Schuldverklaring Jan Luijtjes en Sybrich Sijmons, II](#)) dat Jan Sijmons voor 1683 is overleden.

6) [3-3-1684](#)

De voogden van Wijcher Jans Ruijter (Jan Wijchers Sootjes en Jan Luijtjes) presenteren een eindrekening, waaruit blijkt dat ze nog ruim 5 gulden te goed hebben.

Vreemdgenoeg wordt de naam Wijcher Jans Ruijter niet genoemd, maar gaat het over

"de wesekinderen van Jan Jansen Ruijter en Geesjen Wijchers". Op basis van deze akte zou je veronderstellen dat er méér kinderen geweest zijn, maar er was er echt maar eentje: Wijcher Jans.

Voogd Jan Wijchers Sootjes wordt in eerdere aktes Jan Wijchers Backer genoemd.

7) [12-5-1684](#)

Twee maanden na de vorige akte verschijnt Wijcher Jans Ruijter zelf bij de schout. Hij is van plan om zelf het beheer en administratie over de nagelaten goederen van zijn ouders te voeren.

De zin "nu voor lange tot den houwelijcke staet getreden sijnde" valt hier bijzonder op.

Immers, dankzij het trouwboek van de kerk in Blokzijl weten we dat Wijcher pas een jaar later, op 9 januari 1686, trouwt met Grietje Reijnders.

Blijkbaar was hij al eerder getrouwd voor de schout, en pas later nog eens voor de kerk?

Ook opvallend is, dat hij Jan Wijchers Sootjes bedankt voor zijn diensten als voogd. Jan Luijtjes wordt niet meer genoemd. Is die intussen ook overleden? Nee, Jan Wijchers was de administrerende voogd. De tweede voogd was hier meer toeziend en controlerend.

8) [10-2-1686](#)

In deze laatste akte maakt Jan Wijchers Sootjes ten overstaan van Wijcher Jans Ruijter zelf en de andere voogd Jan Luijtjes de eindrekening op.

Wijcher is door zijn huwelijk (9 januari 1686) niet langer weeskind, en de voogdijschap wordt hiermede beëindigd.

De zinsnede "Jan Luijtjes als gewesen swaeger van Jan Sijmons sal[iger]" is een bevestiging van dit stukje stamboom, waarin alle genoemde personen en hun relatie in beeld komen:

◆ TE MOOI OM WAAR TE ZIJN...

In het archief van de stad Vollenhove 1354-1811 (Gemeentearchief Steenwijkerland) maar gelukkig nu ook voor een gedeelte op internet in te zien, staat het volgende regest:

121-R Hugoe Wegge, schout in den Blanckenham, oorkondt, dat voor hem en de keurnoten Everdt ther Barchorst en Aerdnt Henrixzoen voor het gericht Tyman Johan Peters en Griete, zijne vrouw, met Tyman haren momber, verklaarden verkocht te hebben aan Johan Henrixzoen en Jacob Momme, advocaten, kerkmeesters en procuratoren der kapel en het gasthuis des huigen Griests binnen Vollenhoe, ten behoeve van die kapel en het gasthuis, eene jaarrente van twee gouden Rijnsche gulden uit het vijfde deel van het erf en goed, daar zijn broeder Peter op woont, in de buurschap van Spleterszyl, en uit een derde deel van Griete Lantyngs erve, te betalen op Sint Bartholomeus' dag. In den jaer onss Heren dusent vijffhondert elven opten vijftien dach in Augusto. Oorspr. (Inv. n°. 380.) Met het zegel van den schout in groene was.

Bekende namen, toch? We kennen in onze stamboom inderdaad een Johan Peters (Ruter) die met Griete getrouwd was. En van deze Johan Peters weten we de namen van zijn ouders: Peter RUTER en Tyman JONCKER.

In de akte staat de naam Tyman Johan Peters en wordt ook nog 'een' Johan Henrixzoen genoemd.

In de huidige voorstelling van zaken stamt onze Ruitenfamilie via Peter Henrickx af van de Zutphense Ruyters via Henrick Henricks Ruyter. Dus de naam Henrick doet bij mij altijd een belletje rinkelen.

Er is echter een groot probleem met deze akte (ontdekte ik, nadat ik enthousiast de akte uit ging spellen).

De datum, waarop de akte geschreven is, staat onderaan: 15 augustus 1511. En 'onze' Peter en Griete zijn pas rond 1550 getrouwd...

Het is dus duidelijk dat we hier met een merkwaardig toeval te maken hebben. Allemaal bekende namen, maar vanwege het tijdsverschil kan het onmogelijk om onze voorvaderen gaan...

◆ ELSKEN RUIJTER?!

Betreft [Elsken Ruyter](#)

Bij het doorsnuffelen van het trouwboek van de Nederduits-Gereformeerde kerk in Zutphen kwam ik onderstaand huwelijk tegen:

10 Aprilis 1630.
y - L.
Arnt Barents, B.v. van Miffels, tot Vord. g. f. ont d. g.
Colonie Barents.
Elsken Ruijters, Juy Ruijter van Miffels, m. d.

18 april 1630: Arent Berents, Berent van Mossele, tot Vorden, zoon, onder den
colonel Beaumont,
Elsken Ruijters, Jan Ruijter van Minden, nagelaten dochter

De naam **Elsken Ruijter** valt natuurlijk meteen op (vooral bij mij, mijn dochter heet ook Elske). Maar de naam Elsken waren we in de Ruyterstamboom al eerder tegengekomen. Rond 1548 trouwt Johan Ruyter met Elsken Schencken, en lange tijd heb ik gedacht dat dit misschien het echtpaar was dat de verbinding met onze Ruitersfamilie vormde. Maar Johan overlijdt reeds in 1553, en het vermoeden was dat uit dit huwelijk geen kinderen waren voortgekomen. En nu duikt er opnieuw een Elsken op, waarvan de vader Jan / Johan heet. Toeval?

Als Jan als zoon van Johan en Elsken Schencken rond 1550 is geboren dan was hij circa 22 jaar bij de inname van Zutphen door de Spanjaarden in 1572. Kan het zijn dat hij - ongetwijfeld in gezelschap van oudere/andere familie - naar Minden vertrokken is? Minden ligt tussen Osnabrück en Hannover op ruim 200 km van Zutphen. De stad bevond zich op de plek waar een eeuwenoude oost-west verlopende handelsroute de rivier de Wezer kruiste. Vanzelfsprekend was Minden in de middeleeuwen lid van het Hanzeverbond. Reeds vanaf 1530 was het een protestantse stad. Met de koopmansachtergrond van de familie Ruyter was Minden geen gekke plek om naar toe te gaan (te vluchten) vanuit Zutphen.

We kunnen niet opmaken hoe oud Elsken bij het huwelijk was. Ook Arent, die onder kolonel Beaumont dient, kan best wat ouder zijn geweest. Als we uitgaan van circa 30 jaar, dan is Elsken rond 1600 geboren, en was haar vader Jan rond de vijftig. Dat Jan bij haar huwelijk reeds was overleden, verbaast dan ook niet. Wellicht is Elsken teruggekeerd naar Zutphen, nadat haar vader was overleden? Het is allemaal heel goed mogelijk.

Alles afwegende heb ik met enig vertrouwen Jan en zijn dochter Elsken onder klein voorbehoud toegevoegd aan de Ruyterstamboom.

❖ EN JANNEKEN RUIJTER?

Betreft [Janneken Ruyter](#)

In het trouwboek van de Nederduits-Gereformeerde kerk in Zutphen vinden we in 1614 dit huwelijk:

Acceptavit testimonium
proclamationum.
29 Augusti 1614.
S. 2.

Jacob Cornelis. van Arman.
Jann. van Janst. Jan Ruijter n. d.
Herman te Drauffse, Jan te Drauffse b. a. f.
Geertg. Elst, Christ. Elst. van Loos n. d.

6

24 augustus 1614 getrouwd:

Jacob Corneliss van Alcmaer? (er lijkt toch echt Alcmaer te staan).

Janneken Jans, Jan Ruijter nagelaten dochter.

En opnieuw luidt de vraag: wie kan de genoemde Jan Ruijter zijn, waarvan Janneken de nagelaten dochter is?

Van deze Jan is één ding zeker, en dat is dat hij kennelijk voor 1614 is overleden.

In de Ruyterstamboom vinden we eigenlijk maar één serieuze kandidaat: Janneken móet wel de dochter zijn van Johan Ruyter en Geertruidt Marienborch. Van dit echtpaar, dat in 1590 in het huwelijk trad, kenden we tot nog toe geen kinderen. We weten sowieso heel weinig van hen, alleen dat Johan voor 1613 is overleden.

Als Janneken kort na 1590 is geboren, was ze nog geen 25 jaar toen ze trouwde. Dat is aan de jonge kant, en ze zal voor haar huwelijk toestemming hebben gekregen van haar moeder en voogd.

Een andere - minder voor de hand liggende - mogelijkheid is, dat ze een dochter is van Jan Ruijter, die we alleen kennen als vader van de hierboven 'gevonden' Elsken.

Daarmee zou ze een zuster zijn van deze Elsken. Maar Elsken trouwt pas in 1630; liefst 16 jaar later. Alhoewel zeker niet onmogelijk, houd ik het toch bij het eerste echtpaar.

Onder het nodige voorbehoud heb ik Janneken in de stamboom toegevoegd als dochter van Johan Ruyter en Geertruidt Marienborch.

❖ NÓG EEN HUWELIJK VAN HENRICK GERRITS RUYTER

Betreft [Henrick Gerrits Ruyter](#)

Van **Henrick Gerrits Ruyter** weten we dat hij twee maal getrouwd is geweest:

- 1) Met **Alyt**; zij wordt genoemd van 1473 tot in 1480.
- 2) Met **Styne Korten**; dit huwelijk vond plaats in 1481.

Momenteel ben ik (opnieuw) bezig met het verwerken van allerlei vondsten, die ik in de "Collectie Gerrit Kreijnck, inv.nr. 21" gedaan heb. Het zijn maar korte 'knipsels' en niet altijd even duidelijk. In deze collectie kwam ik de volgende regel tegen (uit 1463) :

*Henrick de Rueter Ghese sijn huisvr[ouw] Deruk Smijt Henr[icks]
voors[egde] suster soon sijn neve.*

*Henrick de Rueter Ghese sijn huisvr[ouw] Deruk Smijt Henr[icks]
voors[egde] suster soon sijn neve.*

De combinatie Henrick Ruyter / Ghese zagen we nog niet eerder (vreemd genoeg). Wie Ghese is, blijft (nog) verborgen, maar Henrick de Rueter kan alleen maar betrekking hebben op bovengenoemde Henrick Gerrits Ruyter. Of het moet zijn dat de gezochte

Henrick uit een aparte, nog niet eerder ontdekte, tak van de Ruyterfamilie stamt. Maar daar ga ik niet van uit.

Door het ontbreken van punten en komma's is de betekenis van de zin niet meteen duidelijk. Ghese is de (huis)vrouw van Henrick, dat spreekt. Is Derk Smijt dan de zoon van Henricks zuster en daarmee zijn neef?

Van Henrick kennen we weliswaar twee zusters, Gertruyt en Hille, en ook hun echtgenoten en kinderen, maar een connectie met Derk Smijt vinden we niet. Mogelijk was er nog een andere zuster?

Enkele regels lager in de collectie lezen we (1468):

Henrick Ruijter gaf Alyden synen wyve 11c [=200, JR] post[ulaat] gulden van haer beyder guet ter morgengaewe.

Henrick Ruijter gaf Alyden synen wyve 11c [=200, JR] post[ulaat] gulden van haer beyder guet ter morgengaewe.

Een trouwdatum van Henrick en Alyt was nog niet eerder gevonden, maar kan dus nu in 1468 geplaatst worden. De kinderen van Henrick zijn volgens schatting rond 1450 / 1460 geboren, en kunnen dus niet uit dit huwelijk met Alyt stammen. Daarmee lijkt het pleit wel beslecht: Henrick was eerder getrouwd met Ghese en uit dit huwelijk stammen de 4 kinderen Johan, Gerrit, Alyt en Henrick. Alyt was een populaire naam, en omdat ze in 1491 trouwt moet ze toch uit het huwelijk met Ghese stammen.

❖ MECHTEL, JOHAN RUETERS NATUERLICKE DOCHTER

Betreft [Mechtelt Ruyter](#)

In de "Collectie Gerrit Kreijnck, inv.nr. 21" vond ik een aantekening uit 1478 die verder onderzoek vereiste:

1478 - Een hylick gedingt tussen Herman Voegels end Mechtelt Johans Rueters natuerlicke dochter.

1478: Een hylick gedingt tussen Herman Voegels end Mechtelt Johans Rueters natuerlicke dochter

Wie is deze **Mechtelt Johans Ruyter**; haar naam waren we nog niet eerder tegengekomen. Het nazoeken van het begrip "natuurlijke dochter" leert al snel dat hiermee een buitenechtelijke dochter bedoeld wordt.

Voor haar vader Johan dienen zich twee kandidaten aan:

- [Johan Gerrits Ruyter](#), die in 1461 getrouwd was met Alyt Trympmaeker. We weten dat Alyt eerder getrouwd was geweest. Johan is rond 1420 geboren.

- [Johan Jans Ruyter](#), waarvan we eigenlijk heel weinig weten. Hij moet rond 1400 zijn geboren.

Het is moeilijk te kiezen tussen deze twee, misschien komen we Herman en Mechtelt tegen in het Historisch Kadaster van Zutphen?

Het geluk is met ons.

Bij kadastraal nummer 1198, 1199 lezen we dat dit huis in 1481 verkocht wordt door Jan Rueter en Aelyt aan Herman Voegell en Mechtelt. Deze Jan Rueter is niemand minder dan kandidaat nummer 1: Johan Gerrits Ruyter. En we kunnen meteen wel bedenken wat deze verkoop inhoudt: Mechtelt krijgt toebedeeld wat haar vader haar nog 'schuldig' is.

In februari 1500 vernieuwen Herman en Mechtelt hun hypotheek. Als hypotheekgevers worden genoemd : Aelken, Hillen, Griete, Kathrijne, Gertiken, Henrixken, Lubbeken, haar kinderen. Herman en Mechtelt kregen dus maar liefst zeven dochters!

Met Gertiken zal Geritken bedoeld zijn, een typfout in het Historisch Kadaster.

Acht maanden later verkoopt Griete haar aandeel van het huis "van wijlen hun vader" aan zus Hille. Klaarblijkelijk is Herman intussen overleden.

Toch lezen we in 1502 bij een verkoop van het achterliggende pand aan de Oudewand:
Belending achter Herman Vogels en vrouw Ruters huesingen en uitg. op 't steegje.

Op zich is dat wel een beetje vreemd. Herman was immers al overleden en Mechtelt wordt weer vrouw Ruters genoemd.

Kadastraal nummer 1198, 1199 is niet zo maar een huisje aan de Beukerstraat, maar interessant genoeg om hier een apart artikel aan te wijden: "**Beukerstraat 41**" (in voorbereiding).

Conclusies:

- Mechtelt is een buitenechtelijk kind van Johan Gerrits Ruyter.
- Ze trouwt in 1479 met Herman Vogel, waarmee we haar geboorte rond 1450 schatten. Johan was op dat moment ongeveer 25 jaar.
- Uit het bezit van haar vader 'krijgt' ze een pand, vlak naast de brouwerij van haar oom Henrick. Het is heel goed mogelijk dat haar man Herman in die brouwerij werkzaam was.
- Herman is overleden tussen februari - oktober van het jaar 1500.

Een en ander maakte het noodzakelijk om de stamboomgegevens aan te vullen en opnieuw op de website te zetten.

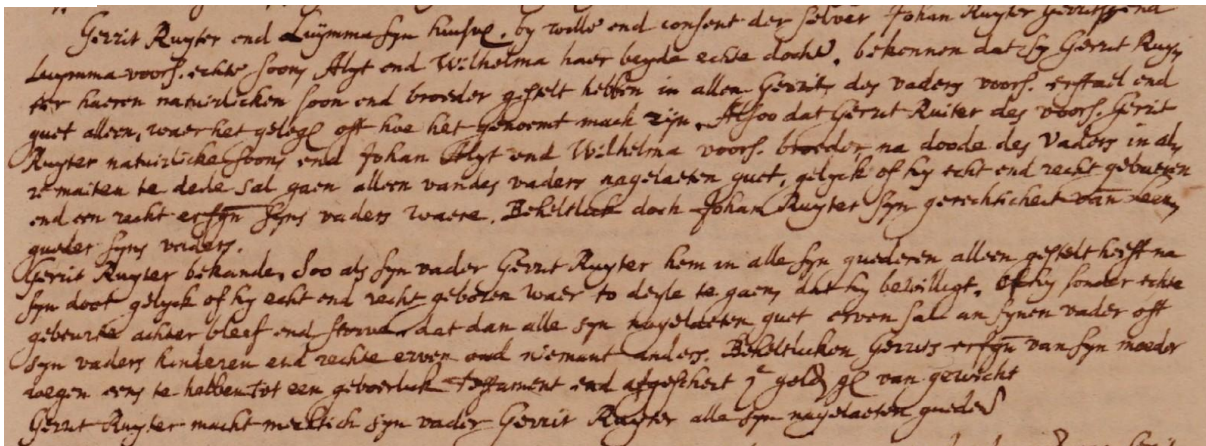

◆ GERRIT RUYTER / GERHARD REUTER

Betreft [Gerhard Reuter](#)

Nog steeds doende met het verwerken van de relevante gegevens uit de "Collectie Gerrit Kreijnck, inv.nr. 21" vond ik een aantekening uit 1529:

Gerrit Ruyter end Luijmme syn huisvr[ouw], by wille end consent der selver Johan Ruyter Gerritsen end Luymma voors[egd] echte soon, Alyt end Wilhelma haer beyden echte docht[ers], bekennen dat sy Gerrit Ruyter haeren natuerlicken soon end broeder gestelt hebben in allen Gerrits des vaders voors[egd] erfrael end guet alleen, waer het geleg[en] oft hoe het genoemt mach zijn. Alsoo dat Gerrit Ruyter des voors[egde] Gerrit Ruyter natuerlicke soon end Johan Alyt end Wilhelma voors[egde] broeder, na doode des vaders in alle maeten ten deile sal gaen alleen van des vaders nagelaeten guet, gelyck of hy echt end recht gebaeren end een recht erfgen[aam] syns vaders waere. Beheltlick doch Johan Ruyter syn gerechticheit van de leengueder syns vaders.

Gerrit Ruyter bekande soo als syn vader Gerrit Ruyter hem in alle syn guederen alleen gestelt heeft na syn doot gelyck of hy echt end recht geboren waer to deyle te gaen dat hy bewilligt of hy sonder echte gebeurte achter bleef end storve, dan dan alle syn toegelaeten guet erven sal an synen vader oft syn vaders kinderen end rechte erven end niemant anders. Beheltlicken Gerrits erfge[namen] van syn moeder

wegen eens te hebben tot een geboerlick [=passend, JR] testament end afgescheit 100 gold[en] g[ulden] van gewicht

Gerrit Ruyter maekt mechtich syn vader Gerrit Ruyter alle syn nagelaten guede[ren].

De twee partijen in dit document zijn **Gerrit Ruyter** en zijn vrouw **Lumme**, met hun gezamenlijke kinderen **Johan**, **Alyt** en **Wilhelma**. De andere partij is de buitenechtelijke zoon **Gerrit** ("Gerrit Ruyter haeren natuerlicken soon en broeder"), we zullen hem verder Gerhard noemen. Hier wordt bevestigd wat ik eerder uit andere bronnen al had geconcludeerd: Gerhard was een buitenechtelijk kind van Gerrit.

Het document is uit 1529. In dat jaar werd Johan 25 jaar en dat is waarschijnlijk de

reden geweest om dit document op te stellen; het had alles te maken met de toekomstige erfenis van vader Gerrit.

Gerhard was volgens Duitse informatie in 1520 naar Lübeck vertrokken; hij moet voor de gelegenheid overgekomen zijn naar Zutphen.

Van Gerrit en Lumme zijn veel meer kinderen bekend dan de genoemde Gerhard, Johan, Alyt en Wilhelma.

- Klaarblijkelijk was Johannes reeds in het klooster getreden, en deed dus niet (meer) mee in deze wereldlijke zaken.
- Swana was reeds in 1518 overleden.
- Johan was dan 25 jaar, zijn zusters Alyt en Wilhelma zijn hooguit 23 jaar oud. Maar ze tellen wel mee in deze regeling.

Dat geldt niet voor de rest: Claus, Henrick en Philips zijn nog tieners. Het jongste kind, opnieuw een Swana, is reeds overleden.

In dit document is vastgelegd dat Gerhard na de dood van zijn vader als wettige zoon mede-erfgenaar wordt, alsof hij "*echt end recht gebaeren end een recht erfgen[aam] syns vaders waere*". Buitenechtelijke kinderen waren in de regel uitgesloten van erfenissen, ook al moest de vader bijdragen in de kosten van de opvoeding totdat het kind volwassen was. Maar door deze regeling zal Gerhard toch van zijn vader erfen; het gemeenschappelijke bezit met Lumme staat hier buiten. Ook de leengoederen die zijn vader beheert, vallen buiten deze regeling. Die vallen toe aan Johan.

Als Gerhard zonder kinderen na te laten zou komen te overlijden, vervalt al zijn bezit aan zijn vader, of aan diens kinderen (dus aan zijn stiefbroers en -zusters).

Het is jammer dat we de naam van Gerhards moeder niet in deze regeling terugvinden. Vijf jaren nadat deze regeling op papier gezet werd, overleed vader Gerrit. Een jaar later benoemde de Deense koning Christian III Gerhard tot faktoer in Lubeck en hij werd bij deze gelegenheid geadeld.

Of Gerhard zich toen nog zo druk maakte over zijn Zutphense erfenis mag worden betwijfeld...

❖ DE WIJNHEER VAN ZUTHEN

Betreft **Henrick Gerrits Ruyter**

Henrick Gerrits Ruyter neemt in de Ruyterstamboom een bijzondere plaats in. Zijn naam komt veelvuldig voor in de archieven van de stad Zutphen, waaruit blijkt dat hij een vooraanstaand burger van die stad geweest is. Zo kennen we hem als schepen en raadslid, als cijsmeester (de inning van de stadsbelastingen werd uitgesteed aan de meest biedende) en als stichter van het Ruitershofje in de Nieuwstad. Hij trouwde tweemaal, met vrouwen uit aanzienlijke of zelfs adellijke families. Naast zijn huwelijken weten we ook nog van zijn buitenechtelijke kinderen, waaronder zijn zoon

Henrick, die het tot stadssecretaris schopte.

Hoewel als beroep van deze Henrick Gerrits Ruyter in de stamboom "bierbrouwer" is ingevuld - net als bij de meeste van zijn directe familie - heb ik daar nu toch twijfels over. Zijn verre achterneef, Henrick Henricks Ruyter die met Fenna Vaetebender getrouwd was en ongeveer even oud, stond destijds bekend als *Henrick Ruyter brouwer*. Over diens beroep kan dus geen misverstand bestaan. Het moet in die tijd (net als nu nog steeds) een hele klus geweest zijn om al die Henrick Ruyters uit elkaar te houden. Zo werd de in de bovenste alinea genoemde zoon *Henrick Ruyter licentiaat* genoemd. Hij had een universitaire graad en dat onderscheidde hem van de overige Henricken. Maar terug naar het bierbrouwen.

Het is me niet direct gelukt om de bron(nen) te vinden op grond waarvan ik "bierbrouwer" als beroep van Henrick Gerrits Ruyter heb ingevuld. Mogelijk heb ik destijds beide Henricken door elkaar gehaald.

In de Collectie Kreijnck, 0141, inv.nr. 21 vinden we wel hele andere informatie:

1547: Johan van Stenre, Henrick Ruyther end Hilleken Egberts hebben met eede behouden dat alsoodaene wijn als sij an Johan Reiners bevracht hebben end van baven afgebracht heeft, hun alleen toebehoort.

1547 : Henrick Ruther onse ingeseten medeburger heeft sweerende geseeckert dat sodaene 16 stuck end drie toelast wyns vijf vetken gebranden wyns, als Johan Reyners omtrent vrydages voor pinxteren an t' tolhuis voorby gebracht heeft, hem selven end niemant anders toebehooren.

1548 : Henrick Ruther in Boikerstr[ael] onse medeburger heeft sweerende geseeckert dat soodane wyne als schipper Johan Reyners her afgebracht heeft, hem selven toekomen, end niemant vreemts daer part an heeft

1548 : Lumme wed[uwe] z[aliger] Gerrit Ruther in Boickerstraet bekent dat haer soon Henrick Ruther an haer huis in de Boickerst[raet] ten cost gelecht heeft van syn guet end uit syn koopmanschap oft van ander syn guet, ongeveerlick ses hondert daler, t' welcke haer andere kinder na haeren doot betalen sullen.

1552 : Henrick Ruther Gerritsen onse ingeseten medeborger heeft sweerende geseeckert, dat soodane drie last molts end twintich? syden specks als hem Griete Kerstkens gesant heeft, hem selven toebehoert.

1553 : Henrick Rueter onse ingeseten medeburger heeft gesworen dat soodane twee last herincks als hem van Amsterdam avergesant [...]

1553 : Henrick Rueter onse ingeseten medeburger heeft sweerende geseeckert, dat die 10 last molts syn junge hem uit de marckt gesant, 2 last roggen end noch 156 last molts die hem Griete Roelof van Amsterdam toegeschukt, hier binnen Zutphen of in de lande van Gelre vercopen wil.

1554 : Henrick Ruther Gerritsen heeft sweerende geseeckert dat soodane 14 last molts als hem Griete Roelofs over gesant heeft [...]

1556 : Henrick Ruter Gerritsen onse metburger heeft sweerende geseeckert dat soodaene molt end rogge als Margareta Rolofs hem van Amsterdam gesonden heeft [...]

1556 : Henrick Ruther Gerritsen onse medeburger heeft sweerende geseeckert dat soodaene molt end rogge als hem Margareta Rolofs van Amsterdam avergeschickt heeft [...]

1565 : Burgermeistere schepen end raedt, end Henrick Ruether haer mederaetsvr[iend] zyn avercomen dat sy der stat wynhuis Vreden drie jaer lanck met den anderen met wynen aldaer te tappen willen onderhouden. Voort der stadt wyn accyns end op gelt op boeren laeten. Daer toe sy angenomen hebben Evert Meyerinck, die sulx getroulick by synen eede tot der stats end Ruthers best bedienen end waeren sal end de stat end Ruther sullen hem een taxe van wyne doen end in de kelder leveren.

Het wijnhuis Vreden staat nog steeds (in vernieuwde vorm als Wijnhuistoren) aan de Groenmarkt in Zutphen. Hier vonden de raadsvergaderingen plaats en ontving de stad haar gasten. Het was tevens een herberg en hier was ook de stadswaag gevestigd. Al met al een plek waar veel wijn gedronken werd, en Henrick had hier een goede klant aan.

Uit al deze notities is nu wel duidelijk dat Henrick in - vooral - wijnen handelde. Deze werden gehaald uit de wijngebieden aan de Rijn en de Moezel. In die handel speelde Keulen een zeer belangrijke rol. Vanuit die stad werd de meeste wijn naar het noorden verscheept. En dan is het misschien heel logisch dat Phillips, de één jaar jongere broer van Henrick, voor 1548 naar Keulen vertrok en daar trouwde. Mogelijk was Philips de lokale 'agent' die de zaken voor Henrick regelde.

Tenslotte: in 1545 is er in Kampen een akte opgemaakt, waarin Johan Knippenborch verklaart 42 gulden te hebben overgedragen aan Gheert Kreyneck ten behoeve van **Henrijck Ruter, wijnheer te Zutphen.**

Ook al trouwde Henrick Gerrits Ruyter dan pas in 1558 met Wilhelma Kreyneck, we weten nu wie er met deze Henrijck Ruter bedoeld wordt!

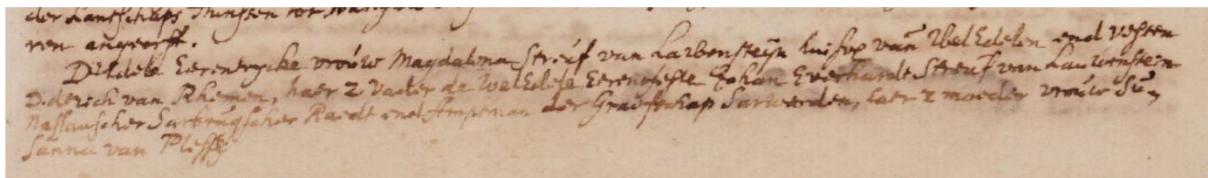

◆ MAGDALENA STRUYFF VAN LAVENSTEIN

Betreft [Magdalena Struyff van Lavenstein](#)

De naam "Magdalena Struyff van Lavenstein" sprak altijd al tot mijn verbeelding. Het is de naam van de vierde echtgenote van Johan Ruyter tot Vieracker; zij trouwden in 1638 in Zutphen. Verdere informatie over wie zij was kon niet makkelijk gevonden worden.

Tot mijn verrassing dook haar naam op in de Collectie Kreijnck, 0141, inv.nr. 21:

De edele eerentrycke vrouw Magdalena Streuf van Lawensteijn huisvr[ouw] van de weledelen end vesten Diderick van Rhemen, haer z[alige] vader de weledede eerentfeste Johan Everhardt Streuf van Lauenstein Nassauscher Sarbrugster raedt end amptman der graefschap Sarwerden, haer z[alige] moeder vrouw Sussanna van Plesse.

Nassau? Saarbrücken? Graafschap Sarwerden? Dit geeft wel aanknopingspunten. Zoeken via de naam van haar vader in combinatie met Sarwerden levert al snel resultaat.

We beginnen dit verhaal in Diedendorf, een klein dorpje in het noorden van de Elzas. De Elzas behoort pas sinds eind 18e eeuw tot het Franse rijk; daarvoor was het Duits gebied met heel veel kleine graafschappen en heerlijkheden. Cultureel behoorde de Elzas tot het Rijnland en men sprak er Duits.

Graaf Johan IV van Nassau-Saarbrücken gaf in 1570 een boerderij en land in Diedendorf als leen aan een zekere Johan Streiff van Lauenstein die baljuw (landvoogd) was van de graaf van Saarwerden. In dit dorp liet Johan Streiff al spoedig een kasteel bouwen, dat rond 1580 werd voltooid. Het kasteel bleef in deze familie tot 1722. In dat jaar kwam het in handen van de familie (jawel!) von Münchhausen...

*Kasteel
Diedendorf staat
er nog altijd*

Als in 1565 zoon Johann Eberhard wordt geboren is dit kasteel dus nog niet klaar, maar deze heeft er vast een gedeelte van zijn jeugd doorgebracht. Johann Eberhard volgt later zijn vader op als baljuw van het graafschap Saarwerden. *1

*Familiewapen
Streiff von Löwenstein*

Hij vertegenwoordigt de graaf in alle bestuurlijke zaken, en is de belangrijkste rechter in dit gebied. Maar hij is (net als zijn vader vóór hem) niet populair bij de katholieke (lutherse) bevolking; de pastoor klaagt over zijn laksheid van de moraal. De boerenknechten dansen de hele nacht door en hij laat zijn lijfeigenen op zondag werken...

Johan Eberhard trouwt vóór 1594 met Susanne du Plessis-Tellier en in de periode tot 1603 krijgt het echtpaar 8 kinderen, waaronder Magdalena in 1598. Hoe deze Magdalena in contact is gekomen met de Zutphense schepenen Dirck van Rhemen zullen we waarschijnlijk nooit weten, maar het stel trouwt op 14 november 1619:

"Den 14 Novembris sindt in des Edlen Und Vesten Juncker Johan Eberhardt Streiffen, Ambtmans Behausung, Copuliert und eingesegnet worden nach gehaltener predigt, der Edle und Vest Dietrich Von Rehm, undt die Edle Vieltugentreiche Jungfrau Magdalena Streiffin Von Lauensteins hiegedachten Herr Ambtmans eheliche tochter."

Grappig dat er staat "Dietrich von Rehm"; niets wijst hierin op zijn Zutphense achtergrond. Verder staat er dat ze trouwen in de ambtswoning van jonkheer Johan Eberhardt Streiff. Het ligt voor de hand dat de ambtswoning in de belangrijkste plaats van het graafschap Saarwerden gelegen was. Dat was Bockenheim (tegenwoordig Bouquenom) aan de rechteroever van de Saar. In 1794 werden Bockenheim en Neu-Sarrewerden aan de overkant samengevoegd tot Sarre-Union.

Familiewapen Van Rhemen

Dirck was geboren in 1567 en dus meer dan 30 jaar ouder dan zijn jonge vrouw. Hij was rond deze tijd schepenen in Zutphen, en het echtpaar moet daar zijn gaan wonen. Dirck was al twee keer eerder getrouwd geweest, met Cunegonda van Haeften en met Anna de Wrede.

Het huwelijk met Magdalena zou uiteindelijk 17 jaar duren en er worden twee kinderen uit geboren: Susanne en Johan Everhard. *2

In 1636 overlijdt Dirck. Magdalena is dan 38 jaar, en trouwt twee jaren later in de Walburgiskerk met de ons welbekende Johan Ruyter tot Vieracker.

9 Septembris 1638. B. C. | Johan Ruyter.
Magdalena Struyffs Vay Lavenstein, Dirck Vay Rhemen, J.
Raadffrent a. n. W.

Trouwboek Walburgiskerk Zutphen

Johan was al driemaal eerder getrouwd geweest en telt intussen 68 jaren. Het huwelijk zal niet lang duren; nog geen twee jaar na de huwelijksdag overlijdt Johan. Zijn weduwe Magdalena koopt in 1644 een pand in de Kuiperstraat maar daarna zwijgen de archieven...

Het zoontje van Johan Ruyter, uit een eerder huwelijk met Gesina Gansneb gen. Tengnagel, heette eveneens Johan Ruyter en hij trouwt op de laatste dag van het jaar 1657 met zijn bijna even oude stiefzuster Susanne van Rhemen, de eerder genoemde dochter van Dirck van Rhemen en Magdalena Struyff van Lavenstein.

***1** De gemeente Diedendorf voert nog altijd als gemeentewapen het wapen van de inmiddels uitgestorven familie Streiff von Löwenstein.

***2** Volgens een andere bron stammen beide kinderen uit het huwelijk van Dirck van Rhemen met Anna de Wrede. Gezien de namen van de kinderen lijkt het aannemelijker dat ze vernoemd zijn naar grootvader Johan Everhard en grootmoeder Susanne de Plessis.

